

PRIM. DANIEL ŽIVKOVIĆ
[21. 7. 1926. – 23. 12. 2023.]

U subotu poslijepodne, 23. prosinca 2023., preminuo je posve nečujno u svojem domu u Zagrebu okružen svojom dragom obitelji prim. dr. Daniel Živković. Rođen je u Sarajevu 21. srpnja 1926. godine. Ubrzo se obitelj preselila u Zagreb gdje je pohađao osnovnu školu i Drugu klasičnu gimnaziju. Bio je izvrstan učenik i nogometni golman, kako bi ponekad isticao, a maturirao je 1945. godine. Iste je godine upisao studij medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tu je upoznao studenticu medicine Bosiljku Durst, koja je deset godina kasnije postala njegova supruga i u toj ga ulozi vjerno pratila sve do duboke starosti. Diplomirao je 1951. godine i tada se učlanio u Zbor liječnika Hrvatske. Godine 1953. položio je stručni ispit za zvanje liječnika, a 1963. specijalistički ispit iz dermatologije i venerologije. Prvo radno mjesto bila mu je Opća bolnica Karlovac (1952. – 1953.). Zatim dobiva zaposlenja u Kotarskoj zdravstvenoj stanici Zagreb u Kašini (1953. – 1955.), u Općoj zdravstvenoj stanici Sesvete u Kašini (1955. – 1956.) te konačno u Domu zdravlja Maksimir u Zagrebu 1956. godine, u kojemu radi do 1991. godine, tj. do umirovljenja 31. prosinca 1991. kao voditelj Službe za kožne i spolne bolesti Doma zdravlja Maksimir.

Cijeli radni vijek primarijusa Živkovića bio je vezan uz bolesnike oboljele od svih oblika psorijaze (u daljnjem tekstu psorijatičari), kako kroz njihovo liječenje u *Domu zdravlja Maksimir*, kojemu su u vrijeme njegova zapošljavanja u tom domu pripadale općine Maksimir i Dubrava, s naglo rastućim brojem stanovnika, tako i na širem planu, prepoznajući potrebe bolesnika i ispitujući mogućnosti zdravstvenog sustava, s ciljem njihova što kvalitetnijeg zdravstvenog zbrinjavanja.

Godine 1964. uspostavio je suradnju s Dječjom bolnicom, odnosno s Lječilištem u Velom Lošinj u specijaliziranim za liječenje dišnih puteva (alergijske astme), psorijaze te bolesti lokomotornog sustava, kao i s Klinikom za kožne i spolne bolesti Kliničkoga bolničkog centra i Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, s Klinikom za kožne i spolne bolesti tadašnje Kliničke bolnice Dr. M. Stojanovića i Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te s pojedinim dispanzerima za kožne i spolne bolesti u Zagrebu. Kako se broj bolesnika sa psorijazom koji su se liječili u Velome Lošinj postupno povećavao (1966. godine bilo je tu više od 400 bolesnika iz čitave Hrvatske dnevno, prema podatku iz časopisa *Psoriasis* br. 63, 2009), Uprava Dječje bolnice u Velom Lošinj pozvala ga je da organizira dermatovenerološku službu u ljetnim mjesecima te su na njegov poziv liječnici navedenih klinika i dispanzera ljeti odlazili u Dječju bolnicu Veli Lošinj i u njoj samostalno vodili Odjel za psorijazu. Skupivši iskustva liječenja u Dječjoj bolnici u Velom Lošinj, prim. Živković 1975. godine objavljuje rad pod naslovom *Rezultati primjene helio i talasoterapije kod psorijaze*. Navedena bolnica, tj. lječilište u Velom Lošinj bila je godinama okupljalište brojnih bolesnika sa psorijazom, kao i brojnih dermatovenerologa te je od prim. Živkovića potekla inicijativa za osnivanje Društva psorijatičara Hrvatske (u daljnjem tekstu: Društvo), prvoga takvog Društva u tadašnjoj Jugoslaviji. Društvo je osnovano 16. srpnja 1971. u dvorani kina u Švarcovoj ulici 18 u Zagrebu, a dugi niz godina u Domu zdravlja Maksimir bilo je njegovo sjedište. Od osnivanja Društva pa sve do odlaska u mirovinu te prvih godina mirovine prim. Živković obavljao je dužnost tajnika Društva, što mu je omogućavalo kontinuitet u organizaciji rada Društva, s ciljem unaprjeđenja pojedinih oblika stručne skrbi za bolesnike sa psorijazom (prikupljanje sredstava za rad Društva, osnivanje podružnica Društva diljem Hrvatske, zdravstveno prosvjećivanje, promicanje potreba bolesnika, ukidanje negativnih stavova okoline prema bolesnicima s psorijazom, uvođenje psihoterapije u liječenje oboljelih od psorijaze i sl.). U radu Društva prim. Živkoviću od posebne pomoći bio je višegodišnji predsjednik Društva Mustafa Zirić. Primarijus Živković i gosp. Zirić bili su aktivni i u sređivanju administrativnih pitanja, osobito u traženju mogućnosti da bi se na liječenje u bolnicu u Velome Lošinj u ljetnim mjesecima bolesnici mogli upućivati na teret zdravstvenog osiguranja, u čemu su povremeno uspijevali. Kada je 1978. godine ukinuta mogućnost odlaska na liječenje u bolnicu, odnosno u Lječilište u Velome Lošinj na teret zdravstvenog osiguranja, Društvo je brinulo za svoje članove koji su u ljetnim mjesecima dolazili u Veli Lošinj o svojem trošku, a to je bila briga za njihov smještaj izvan bolnice, odnosno Lječilišta te za stručni nadzor nad liječenjem. Društvo je kao jedno od najstarijih takvih društava u svijetu sudjelovalo i u utemeljenju Međunarodne asocijacije psorijatičkih društava

(engl. *International Federation of Psoriatic disease Association*, IFPA, 1971.). Iako je prim. Živković bio veliki zagovaratelj helioterapije i talasoterapije, putem Društva psorijatičara Hrvatske snažno je podržao i inicijativu za utemeljenje Specijalne bolnice Naftalan u Ivanić Gradu, koja je otvorena 1989. godine. Naime, bio je čvrsto uvjeren da će primjena naftalana biti dobrodošao segment rotacijske terapije u bolesnika sa psorijazom, u čemu je, pokazalo se naknadno, imao pravo. Iako je već samo utemeljenje Društva psorijatičara Hrvatske i provođenje gore navedenih aktivnosti putem Društva bio značajan stručni događaj, prim. Živković ovdje se nije zaustavio, već je nakon obavljenih svih potrebnih pripremnih radova pokrenuo i stručni časopis Društva psorijatičara Hrvatske *Psoriasis*. Prvi broj časopisa pojavio se u lipnju 1976. godine, a od 1979. godine svi su radovi imali i sažetak na engleskome jeziku. Časopis je izlazio dva puta godišnje pune 34 godine, tj. do lipnja 2009. godine, a njegovo je izlaženje završilo s brojem 63. Stoga i podatci o Društvu i časopisu korišteni u ovom tekstu završavaju s 2009. godinom. Malo je poznato da je prvi broj tog časopisa predstavljen u Londonu. Kroz čitavo vrijeme izlaženja časopisa prim. Živković bio je njegov urednik. Časopis je bio prepoznatljiv po žutim koricama s likom čovjeka okrenutog prema suncu, a bio je tiskan u 2.000 primjeraka. Nakon nekoliko prvih brojeva, tiskanje časopisa preuzela je tiskara *Multigraf* iz Zagreba koja ga je tiskala do završetka njegova izlaženja. Časopis je besplatno dijeljen članovima Društva te srodnim institucijama u inozemstvu. Nadalje, prim. Živković sastavio je i *Bibliografiju članaka i priloga objavljenih u časopisu Psoriasis tijekom dvadeset i pet godina od 1976. do 2000. godine* i naglasio da se već pri površnome pregledu te bibliografije može shvatiti da časopis čini malu enciklopediju jedne bolesti.

Posebno je potrebno istaknuti da je na poticaj prim. Živkovića Društvo, nakon smrti akademika Franje Kogoja 1983. godine, utemeljena *Nagrada akademik Franjo Kogoj* za najbolji rad iz područja psorijaze (ili monografiju), s time da je takav rad morao biti objavljen u nekom domaćem stručnom ili znanstvenom časopisu. O dobitniku/dobitnicima Nagrade odlučivao je posebni žiri, a Nagrada sa skromnim novčanim iznosom dodjeljivala se svake druge godine na Skupštini Društva. Utemeljenje ove Nagrade bilo je poseban poticaj za tadašnje mlađe istraživače. Jedan od dobitnika Nagrade bio je i prim. Živković, za rad *Koebnerov fenomen*, objavljen u časopisu *Psoriasis* br. 39, 1997.

Manje je poznato da je prim. Živković u Dispanzeru za kožne i spolne bolesti Doma zdravlja Maksimir, dakle kroz gotovo čitavi radni vijek vodio i Androloško savjetovalište, a poseban interes pokazivao je za fertilitet muškaraca, pa je upravo iz toga područja objavio rad pod naslovom *Normalan i poremećen fertilitet muškaraca*, koji je kao i neki drugi radovi iz područja andrologije objavljen u knjizi F. Kogoj, *Spolne bolesti*, JAZU, Zagreb, 1966.

Za oproštaj od liječnika koji je bio zanimljiv i načitan sugovornik za svoje bolesnike i nas ostale, koji je pamtio mnoge detalje, poznao povijest, latinski i grčki te posjedovao sklonost za pisanje i uređivanje tekstova i bio jedan od osnivača Oldtimer kluba Zagreb, potrebno je izdvojiti njegove riječi iz Uvodnika broja 40 časopisa *Psoriasis*, pod naslovom *Živjeti sa psorijazom*, u kojemu se osvrće na učinak časopisa među članovima Društva: „*Nisu se slučajno i ovaj put s tribine Skupštine psorijatičara čuli glasovi koji potvrđuju staru istinu – najvažnije je naučiti i znati živjeti sa psorijazom.* Bolesnici su to odavno shvatili i sadašnji trenutak psorijaze upućuje ih na to da se toga treba dosljedno pridržavati. Skupština je pokazala još nešto. Očito je da dugogodišnji naponi koje činimo na zdravstvenome prosvjećivanju psorijatičara nisu ostali bez rezultata. Svijest bolesnika se mijenja, a time će se i štošta drugo promijeniti na bolje. Nije samo genetika prodrla među psorijatičare, prodrle su i druge spoznaje te izmijenile način razmišljanja i ponašanja. A to je upravo ono što smo zamislili pripremajući davno prvi broj časopisa *Psoriasis*.“

Iako prim. Živković više nije među nama, njegov vedri duh i briga za svakog pojedinca, bilo iz njegove struke ili iz kruga prijatelja, može se iščitati iz svakog njegovog članka ili iz priča koje nam je znao usmeno, ponajviše na šaljivi način prepričavati i poticati nas da kroz život uvijek treba ići uzdignute glave.

Svime gore navedenim, a osobito svojom sposobnošću stalnog poticanja kolega na stručni, znanstveni i organizacijski rad u području psorijaze, kao i uz stalnu i naglašenu brigu za oboljele od psorijaze, primarijus Daniel Živković dao je značajan doprinos razvitku jednog segmenta naše struke u Republici Hrvatskoj.

Hvala mu!

Prof. dr. sc. Ivan Dobrić